

Nora Surojegin
Iliustravo Pirkko-Liisa Surojegin

BARZDUKAS

ir Kalėdų paslaptis

BARZDUKAS

ir Kalėdų paslaptis

Versta iš
Nora Surojegin
UNTU JA SYDÄNTALVEN SALAISUUS
Otava, Helsinki, 2012

KNYGOS LEIDYBĄ REMIA FILI -
FINNISH LITERATURE EXCHANGE.

F I
L I

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

© Tekstas, Nora Surojegin, 2010

© Viršelis ir iliustracijos, Pirkko-Liisa Surojegin, 2010

Pirmą kartą suomių kalba 2012 m. Suomijoje pavadinimu *Untu ja sydäntalven salaisuus* išleido Otava, Helsinki, Suomija.

Lietuvių kalba išleista susitarus su *R&B Licensing*, Stokholmas, Švedija.

Visos teisės saugomos.

© Vertimas į lietuvių kalbą, Danutė Sirijos Giraitė, 2023

© Leidykla „Nieko rimto“, 2024

ISBN 978-609-441-897-6

Nora Surojegin

BARZDUKAS

ir Kalėdų paslaptis

Iliustravo Pirkko-Liisa Surojegin

Iš suomių kalbos vertė Danutė Sirijos Giraitė

Vilnius
2024

TURINYS

Nauji vėjai	7
Obuolių vagis ir galvota skruzdėlė	12
Švytinčios avižos ir baisingas purvo kalnas	18
Dūzgiantis žibukas	25
Trumpa rauslių ir retuoklių istorija	33
Jūros pyragių daina	40
Trolio auksas	47
Apšarmojęs lokys	52
Pūpsnių paslaptis	58
Pokšlys Pokštininkas	65
Saunos Šnypštulis	72
Geležinės Gyvatės kuždesys ir patamsių sapnas	78
Kvaili mažgalviai šiauriniai elniai	87
Dangaus šviesos	92

NAUJI VĖJAI

Pakrantėje brėško pilkšvas ūkanotas rytas, šiltas lyg rubuilio paršelio įmygis. Debesijos šventėje vasargalio vėjai suko paskutinius šokius, o ryto saulė tingiai spingsėjo romiose jūros vilnyse. Ore tvyrojo stiprus pokyčių kvapas, kelionės nuojauta ir kažkas nauja, jaudinama. Ruduo, kaip paprastai, žadėjo lauktuvių – naujų nutikimų. Šiandien galėjai juos užuosti labiau nei kada nors.

Kiras Gunaras aukštai pakilo ir leidosi nešamas oro srauto. Jautė, kad vieną sparną maudžia nuo senatvės ir randų, tačiau jo širdis buvo kupina išvermės, o nuotaika ryžtinga.

Pakrantės juosta linksmi vingiavo, skalaujama bangų. Gunarui lengvai sklendžiant viršum pilkų uolų, vėjelis žaidė su pušų spygliais ir bangų keteromis. Gumbuotos pušys stiebėsi į migloje skendinčią saulę, kuri uolų papėdėje prie jūros nušvietė mažą, kerpėmis apaugusią rąstų trobelę. Virš glūdinčios prie uolos trobelės durų sūpavosi mažutėlis žibintas, o ant liepto iš medžio šaknies gulėjo storo virvagalio kamuolėlis.

Gunaras nusileido prie trobelės ir išskleidė sparnus. Labai seniai per nelaimingą atsitikimą buvo netekęs kojos, tad žeme judėjo lėtai. Šokčiodamas ant vienos kojos apsuko ratą apie namą ir netrukus tarp paplūdimio akmenų išvydo žiląjį savo bičiulį – Barzduką.

Barzdukas Vilius augumo buvo paties to – nei per mažas, nei per didelis. Žilaplaukę jo galvą dengė odinis gobtuvas, kurio užpakalinį kraštą linksmi plaikstė vėjo gūšiai. Gobtuvo šonuose styrojo du rageliai, jie krutėjo lyg šuns ausys, rodydami savininko jausmus ir nuotaikas. Ir nieko čia nuostabaus – kepurės su rageliais pratusios šitaip elgtis. Žalias kaip samanos Barzduko švarkas buvo išsiuvinėtas senoviniais raštais, menančiais protėvių sakmes. Vilius nešiojosi prie diržo prisegtą peilį ir pririštą talismaną su raudona strėlyte, visada atsukta į šiaurę, ir išdrožinėta menkės širdimi kitapus.

Barzdukas buvo gunktelėjęs senolis. Pro plyšį tarp antakių ir žilos barzdos tarsi saulėje sidabruojančios žuvelės žvilgsojo akys. Tvirtomis plaštakomis Vilius

pakrantėje krovė baltus akmenis – ženklą praplaukiantiems laivams – ir niūniavo senovines daineles apie vaiduoklius ir jūros pabaisas.

– Sveikas, mielas bičiuli, – tarė Gunaras.

– Ir tu būk sveikas, – džiugiai atsakė Vilius. – Kaip smagu vėl tave matyti.

Gunaras pažinojo Barzduką jau daug metų, abu buvo apkeliavę pasaulio jūras, užgrūdinti gyvenimo kirčių, patyrę ir ramių, ir šiaurių vėjų. Juodu siejo tvirta bičiulystė.

Pasaulyje gana vietos visokioms būtybėms ir tų būtybių mintims. Nors nutinka taip, kad vienas kuris turi daugiau minčių už kitą. Mintys išauga į jausmus, o kartais į veiksmus. Barzdukui įkyrėjo laikyti savo mintis galvoje, jis panūdo paversti jas žodžiais. Ne visuomet lengva pasakyti, ką manai, juolab tada, kai nė pats nežinai, kas nusprūs nuo liežuvio.

– Kas nutiks, jeigu mano stogas įgrius? – pradėjo Barzdukas. Nekreipdamas dėmesio į sutrikusį Gunarą, mįslingai tęsė: – Jei tūnant trobelėje stogas įgriūtų ir suplotų mane į mažutėlaitę peliuko spirą, ar galėčiau taip suplotas manyti, kad mano gyvenimas apskritai buvo šviesus ir spalvingas?

– Iš kur tau kyla tokių minčių? – nusistebėjo Gunaras.

Barzdukas išsitraukė iš švarkelio kišenės sulamdytą atviruką su spindinčiu žvaigždėtu dangumi. Po paveikslėliu buvo iškreivotas užrašas: *Kalėdų šviesa!* Čiupnodamas nuzulintus atviruko kraštus, Barzdukas atsidūsėjo ir paaiškino:

– Radau jį ant kranto, jūros atplukdytą. Kažkas iš kitapus palinkėjo šviesaus viduržiemio ir smagios kalėdinės ruošos. Kažin, kokios galėtų būti tos Kalėdos, juk aš niekada nesu jų matęs.

Viduržiemio švytėjimas. Kalėdos. Kažkoks stebuklas, nušviečiantis net tamsiausią žiemą. Barzdukas manė, kad, jeigu Kalėdos yra, jas būtinau reikia rasti. Žiema pakrantėje buvo tamsi ir nyki, Barzdukui atrodė, jog laiko tėkmėje išbluko net jos spalvos. Mintis apie džiugią šviesą toje nykumoje buvo tiesiog neįtikėtina.

Pažvelgęs į bičiulį, Gunaras ryžtingai patikino:

– Jeigu nori rasti Kalėdų šviesą, turi eiti toliau į šiaurę. Ne kartą esu girdėjęs pasakojant apie tą poliarinės nakties keistybę. Šiauriečiai tikriausiai turi kai ką, kas šviečia stipriau už dešimtį žibintų. Kad tik tas Kalėdas ten būtų galima rasti.

Gunarui nuskridus, Vilius atsisėdo ant tiltuko ir susimąstė. Visą amžėlį jis

Vieną dieną nykštukas Barzdukas pakrantėje atranda atviruką su spindinčiu žvaigždėtu dangumi ir užrašu „Kalėdų šviesa“. Šis vaizdas jį taip sužavi, kad smalsuolis nusprendžia leistis į kelionę, kad viską sužinotų ir apie gražiąsias šviesas, ir apie Kalėdas. Turtinga kalba, įspūdingi suomių folkloro veikėjai bei įkvepiantys gamtos vaizdai patiks ne tik mažiesiems skaitytojams, bet ir visai šeimai.

Knygos autorės suomių menininkės Nora Surojegin (g. 1979 m.) ir Pirkko-Liisa Surojegin (g. 1950 m.) – dukra ir mama. Jos abi – dailininkės. Svajingą ir turtingą „Barzduko ir Kalėdų paslapties“ tekstą parašė Nora Surojegin, o knygą itin meniškai ir jautriai iliustravo autorės mama Pirkko-Liisa Surojegin. Knygą iš suomių kalbos meistriškai išvertė patyrusi vertėja Danutė Sirijos Giraitė.

Redaktorė Mimoza Kligienė
Korektorė Erika Merkytė-Švarcienė
Maketavo Andra Paplauskaitė
Tiražas 1200 egz.
Išleido leidykla „Nieko rimto“
Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius
www.niekorimto.lt
Spausdino UAB BALTO print
Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

www.niekorimto.lt

Užsuk, net jei tu ir ne vaikas

ISBN 978-609-441-897-6

9 786094 418976

Ši švelni, jauki ir svajinga knyga kviečia jus į stebuklingą kelionę po šiaurės miškus ir paslaptinai žavų pasakų pasaulį. Kartu su nykštuku Barzduku leiskitės į ypatingą nuotykių, kuriame susipažinsite su girios žvėreliais, keistomis magiškomis būtybėmis, išgirsite netikėčiausių istorijų bei įgysite naudingų žinių. Ir, žinoma, išpėsime paslaptiną Kalėdų švieselių paslaptį.

Gražios ir įkvepiančios kelionės po Laplandiją!